

EU förnedrar sig i Turkiet

Svenska Dagbladet den 8 april 2021

”Ett bra första möte med President Erdoğan. Turkiet har visat intresse att återuppta interaktionen med EU på ett konstruktivt sätt”, twittrade Ursula von der Leyen, ordförande för Europeiska kommissionen. Det skedde direkt efter ett sällsynt möte, där hon och Europeiska rådets ordförande Charles Michel träffade Turkiets Erdoğan för att återuppväcka EU:s relation med Turkiet. ”Vår målsättning är ett ärligt partnerskap som tillåter oss att stärka det som för oss samman”, tillade hon.

För alla som har följt utvecklingen i Turkiet, ett land på kontinuerlig demokratisk tillbakagång, framstår två scenarier som möjliga: antingen är von der Leyens twitter-konto hackat, eller så sker ett paradigmskifte i relationen mellan EU och Turkiet.

De tomma orden från EU-topparna till Erdoğan sammanfaller med vad som har varit några extremt turbulenta månader för landet vad gäller rättsstatsprincipen, samt de basala fri- och rättigheterna. När studenterna i Bogazici, ett toppuniversitet känt för sin framstående akademiska kompetens och progressiva kultur, protesterade mot Erdoğans utnämning av en före detta partikamrat som rektor, kallades de offentligt för ”terrorister” av Erdoğan och blev arresterade i hundratal. Universitetets LGBTQ-gemenskap blev speciellt utpekade för att ”håna religiösa övertygelser”.

Efter ett år där fler kvinnor dödas än någonsin tidigare, drog Erdoğan ut Turkiet ur Istanbulkonventionen, ett rättighetsfördrag som ratificerats av totalt 45 länder för att bekämpa våld mot kvinnor. Avhoppet skedde genom ett nattligt pressmeddelande med en enda mening.

Samma helg bestämde sig Erdoğan i sin eviga kamp mot höga räntor också för att sparka chefen för landets centralbank, som blir den tredje att lämna posten de senaste två åren.

Tidigare i mars bad en turkisk åklagare landets högsta domstol att förbjuda det största prokurdiska oppositionspartiet, vars tidigare ledare har suttit fängslad sedan november 2016. Inte långt efter blev en prokurdisk oppositionsparlamentariker arresterad.

Den underliggande matematiken är enkel: så länge som Turkiet spelar med i utrikespolitiken, särskilt i frågor om östra Medelhavet, men ännu mer när det gäller att omhänderta syriska flyktingar och skydda de europeiska gränserna, så kommer Erdoğan fortsatt vara immun mot kritik och sanktioner.

EU:s ointresse för det politiska klimatet i Turkiet är bevis på att unionen inte längre ser Turkiet som en potentiell kandidat för anslutning, utan som en extern part med vilken man kan köpslå om enskilda ämnen så som invandring och säkerhet. Än värre är att EU inte inser hur förnedrande situationen är för båda parter och vad den kan innebära på lång sikt.

Å ena sidan är det tydligt att Bryssel inte längre förnekar unionens bräcklighet. Å den andra riskerar EU:s behandling av Turkiet som ett gigantiskt flyktingläger, tillsammans med likgiltigheten inför den demokratiska kräftgången i landet, att få långvariga effekter på parternas förbindelser efter Erdoğans tid.

Özge Öner